

УДК 616 – 022.854-053.2:313.13 (477.83)

©Л. В. Беш, С. З. Новікевич, О. І. Задворна, Л. Ю. Оліярник
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ СТРУКТУРИ СЕНСИБІЛІЗАЦІЇ ДИТЯЧОГО НАСЕЛЕННЯ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО РОСЛИННОГО ПИЛКУ

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ СТРУКТУРИ СЕНСИБІЛІЗАЦІЇ ДИТЯЧОГО НАСЕЛЕННЯ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО РОСЛИННОГО ПИЛКУ – У статті представлено динамічний аналіз чутливості до пилку рослин в дітей протягом 20 років, який дозволив показати помітні зміни у якісному та кількісному складі спектра пилкової сенсibilізації. В останні роки у структурі пилкової сенсibilізації дітей Львівської області із сезонною алергією провідне місце посідають пирій, тимофіївка, лісохвіст, грястиця та райграс.

АНАЛИЗ ДИНАМИКИ СТРУКТУРЫ СЕНСИБИЛИЗАЦИИ ДЕТСКОГО НАСЕЛЕНИЯ ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ К РАСТИТЕЛЬНОЙ ПЫЛЬЦЕ – В статье представлен динамический анализ чувствительности к пыльце растений у детей на протяжении 20 лет, который показал заметные изменения в качественном и количественном составе спектра пыльцевой сенсibilізации. В последние годы в структуре пыльцевой сенсibilізации детей Львовской области с сезонной аллергией ведущее место занимают пырей, тимopheevka, лісохвост, райграс.

THE ANALYSIS OF THE DYNAMICS OF CHILDREN'S SENSITIZATION TO THE POLLEN IN LVIV REGION – The article represents the dynamical analysis of the sensitization to pollen in children during past 20 years. It had shown the reasonable changes in qualitative and quantitative composition of pollen sensitization spectrum. In Lviv region, the past years had shown that in the structure of pollen sensitization of children who has seasonal allergy the principal places take bluegrass, timothy, foxtail, dactyls and ryegrass.

Ключові слова: діти, Львівська область, сезонна алергія, пилкова сенсibilізація.

Ключевые слова: дети, Львовская область, сезонная аллергия, пыльцевая сенсibilізация.

Key words: children, Lviv region, seasonal allergy, pollen sensitization.

ВСТУП Протягом останніх років значно зросла частота реєстрації сезонних алергічних захворювань у дітей, основною причиною яких є сенсibilізація організму до пилку рослин. За даними вітчизняних науковців, близько 10 % дитячого населення страждає від даної патології [2, 4]. Більше того, сьогодні доведено, що під впливом забруднення навколишнього середовища змінюються терміни полінації рослин, антигенна структура пилку, його алергенність [2]. Незважаючи на те, що пилкова сенсibilізація не впливає на тривалість життя чи показники смертності дитячого населення, однак вона часто стає причиною розвитку алергічного риніту, кон'юнктивіту та суттєво ускладнює перебіг таких алергічних захворювань як бронхіальна астма, атопічний дерматит. Тяжкість клінічних проявів сезонної алергії коливається від легкої закладеності носа до тяжких нападів ядухи і залежить більшою мірою від індивідуальних особливостей імунної відповіді, аніж від алергенних властивостей пилку [4]. Значна кількість пацієнтів з алергічним ринітом відчуває посилення симптомів зранку, що вказує на залежність тяжкості й частоти симптомів від циркадних

ритмів. Такий ранок знижує якість життя пацієнтів, більше 60 % з них відмічає втомленість і роздратування протягом всього дня.

Клінічні прояви полінозу можуть спостерігатися і поза сезоном полінації рослин і виникати через перехресну реактивність пилкових алергенів з деякими харчовими продуктами та фітопрепаратами. Зокрема, у людей із алергією до пилку дерев та складноцвітних трав перехресні алергічні реакції на фрукти й овочі розвиваються частіше, ніж при сенсibilізації до пилку злакових трав.

В Україні традиційно виділяють три періоди загострення алергічної реакції на пилок рослин, які відповідають трьом пікам цвітіння різних типів рослин. Перший пік – це весняний період, що зумовлений цвітінням рослин, які запилюються вітром. Літній – другий період, спричинений полінацією злакових, та третій (літньо-осінній) – сезон цвітіння бур'янів [2]. Сьогодні доведено серйозний вплив клімато-географічних умов на особливості пилкування рослин на конкретних територіях України. Водночас сучасний стан вивчення проблеми полінозів у дітей диктує потребу обговорення багатьох її аспектів. Зокрема, у доступній спеціальній літературі практично не існує даних стосовно тривалого аналізу динаміки структури пилкової сенсibilізації і її порівняння в різних регіонах нашої країни. Викладена вище ситуація визначила актуальність і мету нашого дослідження.

Метою дослідження стало вивчення динаміки структури пилкової сенсibilізації у дітей Львівської області протягом 20-річного спостереження за результатами специфічного алерготестування.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ Дослідження проводили на базі Львівського міського дитячого алергологічного центру і двох дитячих поліклінічних відділень м. Львова. Проаналізовано результати алергологічного обстеження 2519 дітей віком від 5 до 18 років. Алергологічне обстеження включало збір анамнестичних даних і проведення специфічного алерготестування із пилковими алергенами. Математичне і статистичне опрацювання результатів досліджень проводили з використанням ліцензійного програмного пакета Statistica of Windows 6.1.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ Серед обстежених дітей було 62 % хлопчиків і 38 % дівчаток. Обстеження проводили протягом 20 років (з 1990 до 2009 р. включно).

Проведені дослідження дозволили встановити, що спектр пилкової сенсibilізації протягом періоду спостереження помітно змінився. Так, збільшилася частота реєстрації сенсibilізації до таких рослин, як пирій, тимофіївка, ліщина, дуб, береза, клен (рис. 1). Спостерігають помітну тенденцію зниження рівня чутливості у дітей до пилку кукурудзи, циклохени, костра, вівсяниці, райграсу, мятлика, мітлици (рис. 2). Віднос-

но незмінним залишається поріг чутливості до лісоховосту, жита і вільхи. У 1990 році в спектрі пилкової сенсibiлізації основне місце займала циклохена – 40 %

дітей з усіх обстежених були чутливими до неї. Через 20 років, у 2009 році, провідне місце займає пирій (27 %).

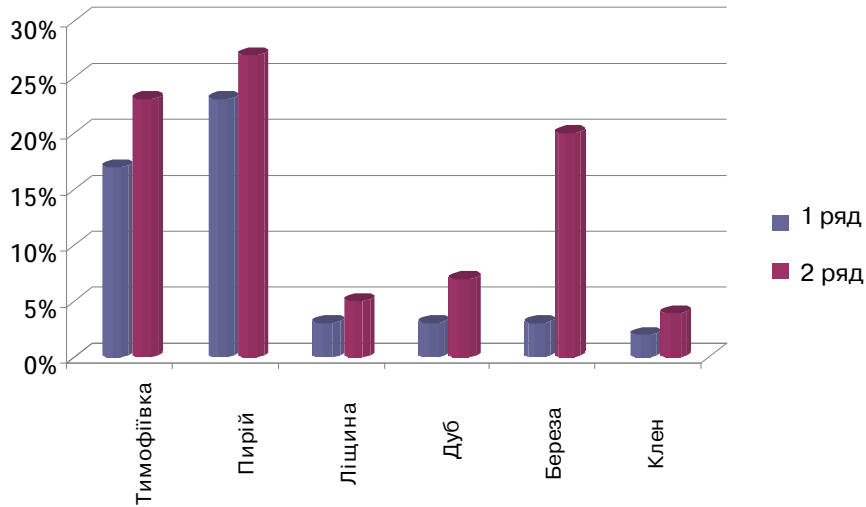

Рис. 1. Аналіз спектра рослин, серед яких відмічено зростання частоти реєстрації пилкової сенсibiлізації. Примітка: 1. Ряд 1 – показники чутливості у 1990 році; 2. Ряд 2 – показники чутливості у 2009 році.

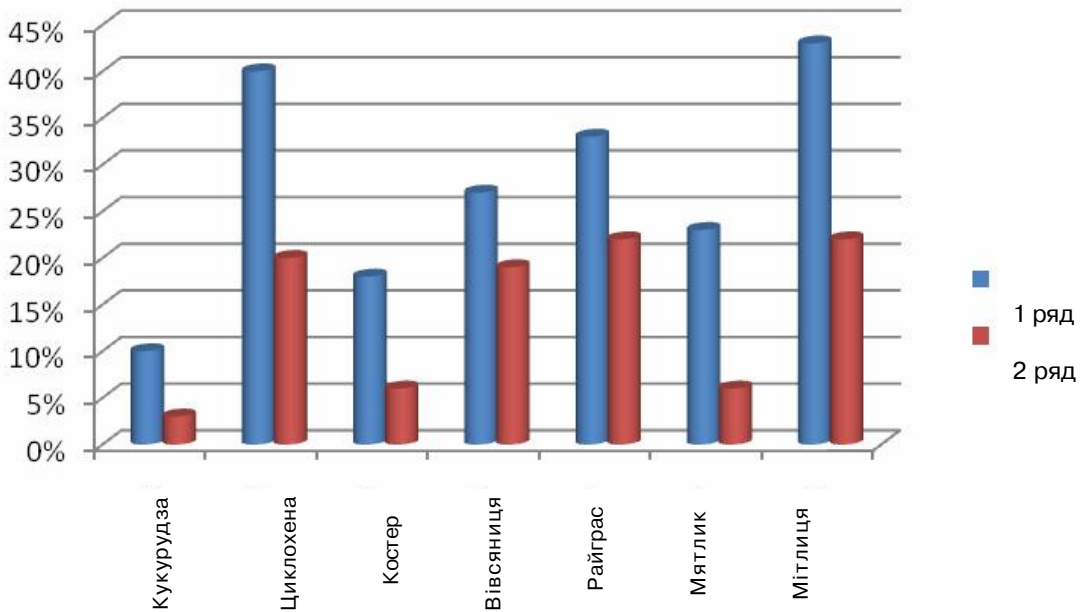

Рис. 2. Аналіз спектра рослин, серед яких відмічено зниження частоти реєстрації пилкової сенсibiлізації. Примітка: 1. Ряд 1 – показники чутливості у 1990 році; 2. Ряд 2 – показники чутливості у 2009 році.

Аналіз структури сенсibiлізації до різних рослин при пилковій чутливості дітей з полінозами за 20 років показав, що сенсibiлізація до пилкових алергенів змінилася як в кількісному, так і у якісному складі. Зокрема, в структурі пилкової сенсibiлізації дітей із сезонною алергією провідне місце займають пирій, тимофіївка, лісохвіст, грестиця та райграс (рис. 3).

Протягом останніх років практичні лікарі спостерігають зростання частоти звернень пацієнтів із симптомами полінозу в другій половині літа та восени. На цей період припадає пилкування деяких злакових, також лободових та айстрових. Серед них особливу стурбованість викликає амброзія, пилок якої є одним з найагресивніших в плані розвитку алергії. За ре-

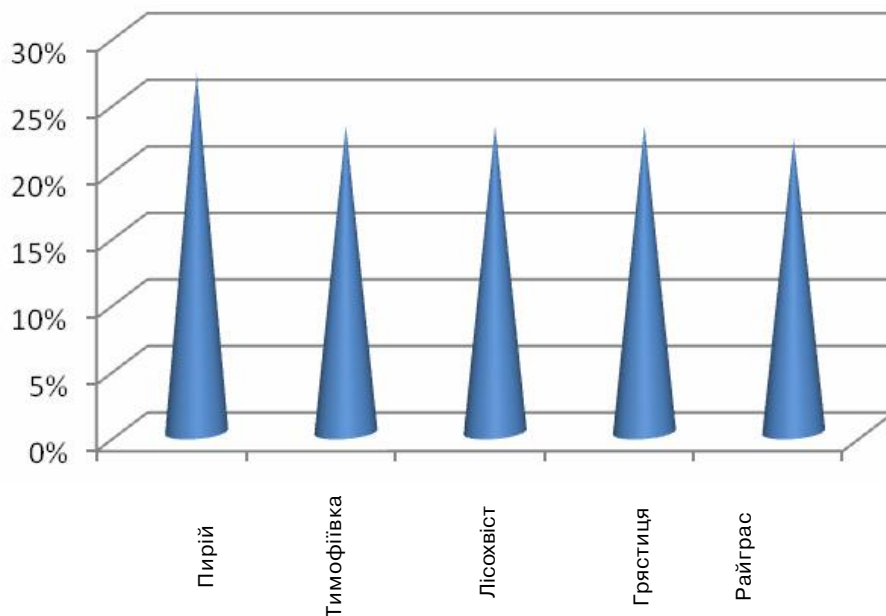

Рис. 3. Частота реєстрації сенсibiliзації до провідних рослин у загальній структурі пилкової сенсibiliзації.

зультатами специфічного алерготестування, протягом двадцятирічного періоду спостереження встановлено помітне зростання частоти реєстрації гіперчутливості до алергенів амброзії, хоча її традиційно не вважали рослиною, яка спричиняє поліноз серед дітей Західного регіону України. За результатами досліджень, які ми провели, частота виявлення гіперсенсibiliзації дітей до амброзії у 1990 році становила 6,7 %, а в 2009 році – уже 10 %. Згідно з літературними даними, частота гіперчутливості до пилку амброзії зростає не лише в Україні, але й у всьому світі. Сьогодні багато дослідників довели також високий сенсibiliзаційний потенціал пилку полину, що, у свою чергу, впливає на тяжкість перебігу і частоту загострень полінозу [5]. За нашими даними, в 1990 році у Львові та області кількість дітей, чутливих до полину, становила 15 %, а у 2009 році їх кількість зросла до 18 %.

ВИСНОВКИ Проведені дослідження дозволили виявити суттєві зміни якісного і кількісного плану в структурі пилкової сенсibiliзації дітей протягом 20-річного періоду спостереження. Зокрема, суттєво зросла частота реєстрації сенсibiliзації до пилку пирію, тимофіївки і водночас спостерігають помітну тенденцію до зниження рівня чутливості до пилку кукурудзи,

циклохени, вівсяниці тощо. Серйозне занепокоєння викликає зростання реєстрації підвищеної чутливості до пилку амброзії та полину, сенсibiliзаційний потенціал яких є надзвичайно високим.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Анализ уровня сенсibiliзации к пыльцевым алергенам у детей: значение растения солидаго в развитии поллиноза у детей / В. М. Бержец, О. В. Пронькина, С. В. Хлгатын, А. И. Бержец // Педиатрия. – 2007. – Т. 86, № 4. – С. 67–68.
2. Імунний статус дітей, сенсibiliзованих до пилку смітникових трав, залежно від інтенсивності поленої завантаженості / Т. Г. Бессікало, С. М. Недельська, А. Г. Давидова, М. Л. Таврог та ін. / Запорізький державний медичний університет // <http://medicconference.narod.ru/2006/tz03.htm>.
3. Дитятковська Є.М. Динаміка цитокінів у хворих на поліноз під впливом різних курсів АСІТ / Є. М. Дитятковська // Імунологія та алергологія: наука і практика. – 2011(2). – С. 61.
4. Сигаєва І. А. Особливості перебігу полінозу в Києві / І. А. Сигаєва // Імунологія та алергологія: наука і практика. – 2011(2). – С. 116.
5. Межрегиональное атмосферное загрязнение территории / под ред. В. Б. Мильева. – СПб., 2000. – 120 с.
6. The influence of age and gender on sensitization to aeroallergens / E. Govaere, D. van Gysel, G. Massa, K. V. C. Verhamme // Pediatric allergy and immunology. – 2007. – Vol. 18, № 8. – P. 671–679.

Отримано 21.05.12